

LETO IX.

V LJUBLJANI 5. NOVEMBRA

ŠTEV. 4.

»Meč sem prinesel na svet...«

Na gorskem obronku sedim. K meni prisede postaren kmet. Kramljava, kadiva in gledava v déžel. Po ravnini pelje bela cesta. Južna sapa prinaša do naju: »tu — tuu — tu«. Venomer túljanje, prkanje sodobnih vozil.

»Ali ni čudno,« povzame kmet, »ko sem bil še otrok, sva z očetom vdelavala snopje v stog. In pripelje voz, prečuden voz po cesti. Oče zleze s stogá in oba hitro gledat. To je bil prvi avto, ki sem ga videl jaz, in oče tudi. Ko je počasi odropotal in se odzibal, je oče zmajal z glavo: Fant, začelo se je. Jaz ne bom več čakal, ti pa pomni prerokovanje starih: Ko bodo tekli po cestah vozovi brez ojesa in brez konj, se prične obletenje sveta. In tedaj bodo pod oblaki frčali železni ptiči; tudi to je prorokovala sv. Šimbilja, Salomonova sestra, najmodrejša ženska na svetu.«

»Ali ni čudno, da so ljudje take reči napovedovali?« me pogleda kmet in iztrka pepel iz čedre.

»Sam Bog ve,« sem mu odgovoril raztresen in zamišljen.

»Svetovno vojno sem prebil v jarkih in v ujetništvu. Kakšne trume mrličev sem videl! In kakšni fantje in možje! Večna škoda. In še se nam obeta.«

»Kaj misliš, zakaj tako obletenje?« ga vprašam.

Karin-Cuderman. Spomenik padlim v Kamniku.

»Mrtvi nas učijo živeti«

»Svet je postal premoder, tako moder, da je potegnil Bogu vajete iz rok in je mislil, da bo sam vozil. Pa ne vozijo ljudje, kučira hudič. Taka je moja vera, čeprav mi ne verjamate.«

Ko sem se pretikal nato sam skozi goščo brez steze, so se mi pletle misli krog modrosti tega možaka. In celo, ko sem zagledal srno s tolarjasto pisanim mladičem, se nisem ustavil. Bodel sem skozi grmovje, kakor da me žene ta prerokba, ki ji nisem vedel ne vira ne konca in me je vsega prevzela. Ko sem se dokopal do poznane stezice, sem se podvihal do svojega stana. Segel sem po sv. pismu in kar na slepo odprl. Prikazalo se mi je devetnajsto poglavje Jeremije, preroka.

Berem:

»To pravi Gospod: Glej, tako nadlogo bom navlekel na ta kraj, da bo vsacimu, ki jo bo slišal, zvenelo po ušesih, zato ker so mene zapustili. — In dal bom to mesto (Jeruzalem) k strmenju in k zasmehovanju. Vsak, kdor mimo njega pojde, bo strmel in zvižgljal zaboljo vse njegove nadloge.«

Ljudje preroku niso verjeli. Celo duhoven Fasur, ko je slišal tako prerokovanje, je pretepel preroka in ga dejal v klado. In vendar se je vse izpolnilo. In je isti Jeremija pel žalostne pesmi na razvalinah Jeruzalema.

Zaprli sem sv. pismo. Izza Triglava so kakor plameni goreli žarki v zaton se potapljajočega sonca. Sami goreči meči ti žarki, zataknjeni v raztresene ovčice belih oblačkov. V spomin se mi je spovračala kmetova beseda: »Kučira hudič,« in Jeremijeva: »Ker so mene zapustili ...«

Daleč pod sabo sem opazil samotno suho drevo. Viharji so sklestili z njega vse, razen dveh rogovilastih vej, ki sta štrleli od sivega, golega debela v podobi križa. Žarek večerne zarje je obsvetil ta križ, da je ves žarel ob temi gozda. Kakor goreč meč se mi je zdel, zasajen v zemljo. In tedaj sem šele pomislil, da je teh križev, teh božjih mečev poln ves svet: Na grobovih so, ob cestah, na razpotjih, po polju. In še tam, kjer Kristusov križ soražajo, jim rastejo meči križa na drevju, na brzojavnih drogih, na ogrodju streh — povsod. In mi hodimo hladni mimo teh križev, komaj da pomežiknemo proti njim. Gluhi smo za besede, ki nam jih nemo, a vendar tako glasno govore: »Meč sem prinesel na svet. Pa ne meč, da ga pomakate v kri bratov — Vlakni meč v nožnicé, je velel Gospod Petru. — In tudi ne meč laži, ki je hudičevo orožje od začetka, in ne dvorezen meč jezika, ki natolcuje, obrekuje, sumniči. In ne meč, ki zahteva po satanu: Predme padi in me moli, lej, vse to, ves svet ti dam. Ne, tak meč ni meč, ki ga je prinesel Gospod na svet. Njegov meč je meč borbe človeka s samim seboj. Meč za boj zoper našo prazno vsevednost, zoper naš smešni napuh, zoper malikovanje človeka — maledictus, qui confidit in hominem — zoper lažno prepričanje, da vodi človek, ki je zapustil Boga, pa le človeka vodi oče laži z lažjo: »Boš kakor Bog!«

Ali ni slavni mislec F. Mauriac občutil prav to, ko je zapisal ob izbruhu sedanjih vojnih grozot: »Nič ni bolj nepoznano, kakor pomen križev, zasajenih na vseh razpotjih sveta. Kličejo v boj, pa jim ljudje ne vedo več spoštovanja, ker se ne pomudijo pri njih s svojo mislijo.«

F. S. Finžgar.

**Venci in lučke z grobov govore, da moli za brate
in sestre v vicaš trpeče, da pridejo k Bogu, da
najdejo mir, da luč jim neugasna zasveši!**

Marija v polju

*Sredi njiv in travnikov stoji kapela,
Grm jasminov kakor krilo jo zagrinja,
tiha sleherna do nje stopinja
v prahu neopazeno izginja.*

*Nekomu Mati bila je na poti,
v temni noči je zločinska roka
vzela Usmiljeni z naročja
božje Dete, malega otroka.*

*Nemo potok žuborel je mimo,
cesta v klancu obstrmela,
Žalostna Marija sama je sedela,
žalostna z Njo bila je kapela.*

Valerijan Učak

Velika zapoved

Teško bi našli dve misli, ki sta si tako blizu, kot hvaležnost za prejete darove božje ter odprte roke za pomoč potrebnim. Od koga naj revež prej pričakuje pomoči, če ne od človeka, ki kaj ima. Ali ni že kar po zahtevi naravne pameti pričakovati, da bo najlaže siromaku pomagal tisti, ki je sam v življenju v obilici prejel? Prav vsak dvom pa mora izginiti vernemu človeku o dolžnosti, da mora pomagati siromaku, če se nekoliko vglobi v zahteve božjega razodetja. Najgloblje svojstvo evangelija je zahteva po ljubezni, ki naj jo goji Kristusov učenec do vsakega človeka. Kaj večjega nego ljubezen človeško srce ne premore, kaj popolnejšega se zato od človeka zahtevati ne more. Bog, ki je sam v sebi ljubezen, zahteva od človeka, po božji podobi ustvarjenega bitja, kot dokaz bogopodobnosti, da mora ljubiti. Po Jezusu in njegovih apostolih smo poučeni, da je to največja zapoved, ki smo jo prejeli od Boga. Vsi ljudje se moramo čutiti kot ena sama družina božjih otrok, ljubezen pa naj bi bila ona vez, ki nas združuje v najpopolnejšo skupnost bratstva v Bogu. Vsi smo od njega in zanj ustvarjeni, vsi po sveti krvi Jezusovi odrešeni, vsi poklicani, da bomo pri Bogu večno srečni. Iz teh skrivnosti moramo zajemati nagibe, da postane naša medsebojna ljubezen nadnaravna in krščanska. Po krščanskem pojmovanju ljubezen ni samo golo čustvovanje, temveč sila, ki zajame vsega človeka, predvsem njegovo miselnost in njegovo hotenje. Merilo za presojevanje ljubezni do bližnjega naj bi bila ljubezen, ki jo gojimo sami do sebe. Kakor nočemo sami sebi nikdar zla, tako bodimo dobri do sočloveka brezpogojno v vseh primerih. Naše sodbe, naše besede in vsa naša dejanja, ki se nanašajo na bližnjega, naj bodo vsa ožarjena s toploto ljubezni. Ta zapoved ne pozna dispenze. Vse drugo, kar poznamo iz božjega razodetja, je manj kot to. Vse druge zapovedi, vse pobožnosti, vse bogoslužje je v primeri z zapovedjo ljubezni drugotnega pomena. Prvo in največje je ljubezen.

Če količikaj resnobno na tej osnovi pretehtamo svojo življenjsko usmerjenost, je skoraj neizogibno vprašanje, v koliko smo še kristjani. Ali nismo z vso svojo miselnostjo in z vsem ravnanjem od krščanskega ideala še daleč daleč proč?

Karitativna nedelja je apel na našo vest. Kakšno je naše zadržanje v sodobni družbi do zatiranih in trpečih? Jasno je, da ni ljubezni, če ni prej pravice. Silnih preosnov je treba v družbi, da pridejo vsi sloji, posebej še pozabljeni in teptani, do svojih pravic. Naše mesto je vedno in brezpogojno na strani zatiranih. Pri tem pa ne smemo čakati, da bomo z ljubeznijo začeli šele tedaj, ko pridejo vsi ljudje do svojih pravic. Ljubezen in delo ljubezni ne pozna odloga.

Prvo, s čimer bi morali začeti v naših vrstah, je več samovzgoje v miselnosti, čustvovanju in delu krščanske ljubezni. Široko neobdelano polje čaka tu vsakogar, ki je dobre volje. Pa še kaj drugega mora priti zraven. Vsak, o današnjih socialnih razmerah le za silo poučen, mora vedeti, da Cerkev in krščanska družba ne more vršiti danes svojega prvenstvenega poslanstva brez organizirane krščanske karitas. Vselej v zgodovini, ko so

Po lonček juhe . . .

bile v cerkvi in krščanski družbi najidealnejše razmere, je bila krščanska dobrotelost visoko razvita. Če govorimo danes o prerojenju družbe po katoliški akciji in njenih pomožnih silah, moramo misliti na preroditveno moč krščanske karitas v prvi vrsti.

Iz vrst visokošolskega dijaštva je v prejšnjem stoletju izšla misel za ustanovitev tako zvanih Vincencijevih konferenc. Tudi pri nas je ta organizacija dobrotelosti posebno po mestih že dokaj udomačena. Njej docela slična je organizacija Elizabetnih konferenc. Karitativna nedelja hoče z vsem poudarkom obrniti pozornost na delo krščanske karitas, ki jo vrše konference. Žalosten je pojav, da v teh konferencah povsem pogrešamo

mladino. Četudi so konference naši dijaški mladini še skoraj popolnoma nepoznane in bodo morda vsaj deloma še nepoznane ostale, bi morale vse dijaške kongregacije brezpogojno osnovati svoje dobrodelne krožke, ki naj bi po zgledu konferenc začeli s smotno in prepotrebno vzgojo za krščansko dobrodelnost.

Nositeljica idej je bila skoro vedno mladina. Idealno mladino po kongregacijah kličemo na plan tudi za poglobitev krščanske karitas med nami. Sreče krščanskega življenja bo začelo živahneje utripati med nami, če bodo kongregacije mladih ljudi visoko dvignile zastavo krščanske karitas.

Bodi pripravljen!

Urednikov razgovor z univ. prof. dr. A. Gosarjem.

Gosar, Krek, Ušeničnik, tri velika imena v slovenski krščanski socialni gibanosti, trije veliki borci za pravično ureditev nove družbe v luči evangeljskih načel.

Poiskal sem dr. Gosarja pri občnem zboru Prosvetne zveze, kjer je predaval o delavskem vprašanju v zvezi s celotnim prosvetnim delom med našim ljudstvom. Po predavanju sva odšla v kavarno, kjer mi je sveže in novo razlagal svoje načrte in svoja dosedanja prizadevanja »za nov družabni red«. Hvaležen sem mu za ta pogovor. Nato pa sem ga s časnikarsko predrznostjo naprosil za »intervju«.

»Izdali bomo socialno usmerjeno številko lista. Ali imate, gospod profesor, vtis, da se sedanja mladina, posebno katoliška, dovolj zanima za socialna vprašanja?«

»Po mojem mnenju se krščanska mladina ne zanima dovolj za ta vprašanja. To zanimanje je mnogo premalo živo zlasti zaradi tega, ker se velik del krščanskim nazorem neprijazno mladine s temi vprašanji zelo intenzivno bavi. Bojim se, da ob takem nezanimanju našega mladega rodu za ta tako boleča življenjska in odločilna vprašanja ne bi bili katoličani v bodočem družabnem razvoju potisnjeni v stran in ne bi imeli nanj tistega vpliva, ki bi ga po življenjski važnosti krščanskega nazora morali imeti. Gotovo je namreč, da se brez temeljitega poznanja modernega družabnega življenja v njegovem razvoju ne bomo mogli prav uveljaviti in ga naravnati v pravo, krščanskim načelom ustrezajočo smer. Če se hoče naš mladi inteligenčni naraščaj dobro pripraviti za eno najvažnejših svojih življenjskih nalog v bodočem razvoju našega naroda, se mora teoretično in praktično dodobra seznaniti z najbolj aktualnimi vprašanji naše dobe.«

Kakšna naj bodo pota socialne izobrazbe v srednji šoli? — Mislim, da bi bile prve in najvažnejše naloge socialne izobrazbe v srednji šoli v tem, da se zlasti dijaki višjih razredov seznanijo z osnovnimi pojmi in elementi sodobne družbe in družabnega ter gospodarskega življenja. To je podlaga, brez katere je vsakršno razpravljanje o družabnih in gospodarskih problemih naše dobe nemogoče. Pravilna analiza družabnega ter gospodarskega življenja bi odprla mlademu rodu pogled v vso živost in zamotanost in dinamiko tega življenja ter bi ustvarila zdravo podlago za samostojno razmišljanje o tem. Šele na tej podlagi bi dobil zgodovinski pouk o socialnem razvoju nekaj več smisla in pomena ter bi odprl pot k razumevanju glavnih problemov in težav današnje družbe. Brez take podlage pa vodi vsakršno razpravljanje o različnih socialnih gibanjih in njihovih zmotah kaj rado do tega, da se mlada duša vname prav za tisto,

kar je v resnici napačno in nemogoče, pa se na prvi pogled zdi zelo pravično in prikupno. Prvi pogoj za zares uspešno in praktično delo pri reševanju modernih socialnih vprašanj je, da dobro poznamo resnični ustroj, t. j. vso sestavljenost, zamotanost in dinamiko družbe in družabnega življenja, ter posebej tudi, da poznamo vsaj elemente modernega gospodarskega življenja, njegove osnovne zakone.

Na kaj bi opozorili za vzgojo socialnega čuta pri sodobni mladini? — To vprašanje je zelo važno, pa tudi ne tako lahko, kot bi se utegnilo zdeti na prvi mah. Če bi hotel na to vprašanje določno in porabno odgovoriti, bi moral napisati kar vrsto razprav o različnih zelo zanimivih socialnih problemih naše dobe ter o običajnih nazorih, ki o tem med nami še vedno prevladujejo. Tu bi spomnil na primer samo na tole: Kateri študent pri nas se prav zaveda, oziroma kdo mu pove in pokaže dovolj jasno, da je vse tisto, kar si v teku svojih študijskih let mnogokrat z nejevoljo vtepa v glavo, dediščina kulturnih rodov in narodov vsega kulturnega sveta in vseh časov, da je v tem zbranega neizmerno mnogo napora in energije največjih duhov vseh časov, njihove včasih prav herojske vdanosti znanosti in napredku, da so končno bile za vse to potrebne velikanske gmotne žrtve minulih časov in današnjega našega rodu. Kateri študent se zaveda in kdaj sliši jasno, da pomeni ves njegov študij v resnici le pripravo za tako življenjsko in družabno nalogo, kjer bo moral prav po svoji vesti, ker je veliko prejel, tudi veliko vračati. Študent, ki bi te stvari zares jasno videl in bi se nalog in dolžnosti kot izobraženec med svojim narodom dobro zavedal, bi nujno imel tudi razvit socialni čut.

Ali da navedem še en primer, kdo med nami se danes prav zaveda, če mu je dano, da lahko bogato ali celo razkošno živi, da živimo v resnici vsi iz ene in iste skupne zaloge. To namreč pomeni, da je vsak, ki iz te zaloge več prejme, dolžan tudi vanjo sorazmerno več prispevati, drugače so vsi drugi zaradi njegovega obilja in razkošja nujno prikrajšani. Kdor bi to osnovno družabno gospodarsko resnico jasno spoznal, bi nikdar ne mislil le na to, kako si bo v prihodnosti svoje življenje kolikor mogoče udobno in bogato uredil, marveč bi bil ves njegov študij v prvi vrsti le priprava za to, da bo mogel bolje izpolniti svojo socialno nalogo ter bo tako ob koncu svojih dni lahko dajal račun o tem, kako je s svojimi talenti gospodaril.

Bereš romane?

(Iz predavanja ge. M. Haps v Luksemburgu.)

Nobenega dvoma ne more biti, da je v sedanji dobi knjiga med najvažnejšimi vzgojnimi činitelji. Žal pomeni knjiga lahko tudi najbolj nevarno orožje v borbi proti krščanskim idealom. V sedanji poplavi papirja najdete malo dobrih, neštevilno povprečnih in zelo veliko slabih. Zato je treba biti pri izbiri knjig zelo previden, sicer si lahko zastrupimo srce in duha. Številna so dekleta, ki so jim resne knjige odveč, pa se zadovoljijo z literarno plažo. Človek, ki nima pravih načel o čitanju, razsipava svoje duhovne in moralne sile. Kdor poleg tega čita preveč, se duhovno utruja in izrabi. Volja slabi, okus se izgublja. »Ko Cervantes hoče, da Don Kihot znori, ga zasuje s knjigami.«

Pri dekletih naših dni je postala potreba po knjigi tako velika kakor po jedi ali zraku. Na vsak način bi rade ubežale svoji lastni misli. Toda to neurejeno branje duha ne bogati, ampak raztresa in mu vzame vsako

pravo usmerjenost. Pri tolikem čitanju človek že nima več možnosti, da se notranje zbere. Ali prav žena bi še posebno morala paziti na ta zaklad svoje duše.

Nekatere moderne knjige res ne morejo pomagati do kakšne vredne sodbe, saj ponujajo pod skrbno izdelano obliko ali čudno mislijo polno negotovega in nejasnega, kjer je več govora o čutnosti kakor o čustvih in je bralec prisiljen, da neprestano razmišlja o manjvrednih vprašanjih. Strup pod cvetom!

Posebno dekleta hitro podlegajo nezdravim teorijam, ki jim jih ponujajo romani. Dekliškim dušam so vseč položaji, kjer na mesto resničnosti stopijo sanje. Lahkomišljeni govor o ljubezni, ki so ga polni moderni romani, more globoko raniti njihovo duševno življenje. Nemir, ki ga romani vzbujajo, skoraj vedno vodi v dvom in versko brezbržnost. Take, ki so brale preveč romanov, ne zanima skoraj nobena višja misel več. Izgubile so vero, upanje in ljubezen, tisto notranjo nežnost in občutljivost, ki je zanje bistvenega pomena. Odslej so pripravljene za vsako avanturo. Take usodne posledice imajo moderni romani, polni zlorabljenе psihoanalize in freudovskih razglabljanj, ko v imenu ne vem kakšne znanosti stikajo in vohajo po vseh nižinah človeka. Ali je potem čudno, če imamo danes toliko živčne razrvanosti, ki ji ne vemo ne števila in ne zdravila. Saj bi bilo treba popraviti vso miselnost, ki jo je zmedlo tako branje. Za zdrav značaj je najbolj nevarno, kadar srce krene na napačna pota.

Zato ne bomo nikdar dovolj previdni pred nezdravimi romani, ki dajejo o življenju in ljubezni popolnoma napačno sliko, pa tudi zato, ker morejo v premladih dušah povzročiti polno nejasnosti in tudi hudih padcev. Ali ni dekleta v dobi doraščanja neodločna in vendar zelo hitra v dejanjih? Na eni strani jo je samo hrepenenje in želja, na drugi strani pa se menjavajo drzne sodbe in odločna dejanja. Zato je med njenimi mislimi in dejanji nekaj nejasnega, nekaj nerodnega in neuravnovešenega, saj ravnotežja šele išče. In kako težko ga je najti v takih razmerah, toda kako važno je, da ga najde!

Vsi poznamo izgovor: »Meni to nič ne škoduje.« Ali, vemo tudi to, da misel žene človeka k dejanju. Roman je pa cela vrsta misli spremenjenih v dejanja. In ravno to more biti usodno. Dekle, ki je že po svoji naravi še posebno sprejemljiva za druge vplive, pije iz dejanj tudi ideje, ne da bi sama za to vedela. Roman igra vlogo pravega hipnotizerja.

Zato je treba svoje čtivo dobro izbirati, brati manj in počasi, navzeti se pravih in zdravih misli in se tako obvarovati dolgočasenja in življenjske zmote. V takem primeru pa je knjiga pot k sreči in zadovoljstvu, pa tudi k življenjski modrosti.

P.

Drama

1. Na šolskem hodniku.

»Gospod profesor, o počitnicah sem se naučil ministrantske molitve. Ali bi vam smel pri nedeljski sveti maši ministrirati? Lansko leto sem skrbno pazil na vse, kar opravlja ministrant med sveto mašo. Vse znam. Angeli strežejo Bogu. Tudi jaz bi rad vršil angelsko službo. Kako lepo bo to! Saj mi dovolite?«

2. V dijaški sobi.

»Kaj se mi smejite? Ker sem spet med vami, čeprav sem zatrjeval, da v tako jamo razbojnikov ne pridem več. Tu imate knjigo... Vso noč sem

jo bral. Oči so se mi odprle. Zdaj poznam vse... Kako slepo sem zaupal vsakemu duhovniku! Čujte, pojdemo na ulico, da vidim kak lep obraz in svetle iskre oči.«

5. V gostilni.

»Tovariši! Matura je za nami. Svobodno življenje nas kliče. Konec je srednješolskega varuštva. Sami si bomo oblikovali svoje vzore. Predvsem nas mora prešinjati svobodna misel. Mi nismo sužnji srednjeveških dogem.«

4. Na ulici.

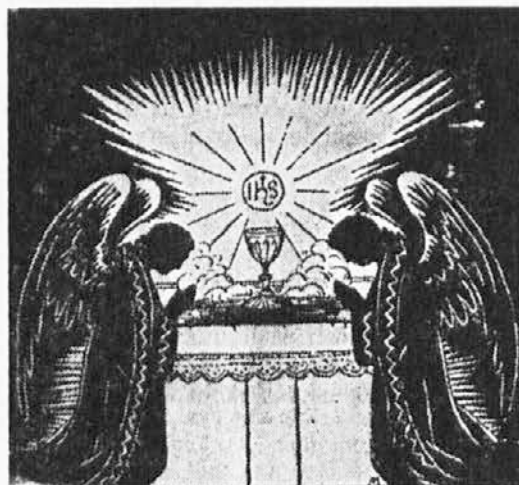
»Seveda sem ga opazil. Namenoma sem pogledal vstran, kdo bi se še klanjal tem sovražnikom bodoče socialistične svetovne republike. Bil je sicer moj profesor, toda njegova bajka o nebesih se mi zdi tako otroško naivna, da me je kar sram vere v dečjih letih. Te ljudske zapeljivce bo treba najprej iztrebiti.«

5. Na profesorjevem stanovanju.

»Kaj imam še od življenja pričakovati? Oženil sem se nedoleten pred zaključkom akademskega študija. Zdaj sem ločen. Žena me je varala. Študij sem v strašni borbi za vsakdanji kruh končal. Do obupa sem razočaran. Upal sem na službo. Ne dobim je. Ali mislite, da se je zame zavzel kateri od navdušenih svobodomislecev in socialnih reformatorjev? Dozorel sem v spoznanju, da je edina varna luč skozi temine življenja tista otroško zaupljiva vera v Boga, ki sem jo imel, ko sem vam kot majhen dijak pri sveti maši ministriral. Vem, da me vi po taki moji preteklosti ne morete nikomur priporočati. Nisem zato prišel. Srce mi je velevalo, naj vam razodenem, da je izgubljeni sin zopet najden. Delal sem vam in vašemu stanu veliko krivico. Oprostite mi, da mi tudi Bog odpusti. Pokoro bom voljno prenašal. Tako vsaj lahko upam, da enkrat zasije sonce sreče.«

P. Jože

Pri maši je dolg čas

Ko sem odhajal iz razreda, je prihitela za menoj živahna Anica in začela malo v zadregi: »Gospod, danes ste lepo povedali o prvih kristjanih in o maši. Priznati po moram: jaz ne hodim k maši.«

»Zakaj pa ne?«

»Ker je pri maši dolg čas! Ne vem, kaj naj začnem pri maši.«

»Ali tvoja mama hodi v cerkev? In oče?«

»Mama pravi, da človek lahko brez maše živi. Oče pa gre vsako nedeljo na lov in se sploh ne meni za cerkev. Gospod, ali bi hoteli povedati, zakaj je maša

človeku potrebna?« V tem trenutku je zazvonilo. Moral sem hiteti v drug

razred. Za slovo sem ji še rekel: »Anica, vse ti bom razložil prihodnjič. Obljubi mi pa, da boš prihodujo nedeljo šla k maši!«

»Naj bo, bom pa šla!«

Vračal sem se domov. Razmišljal sem in sem prišel do zaključka, da je danes vedno več ljudi, ki jim je maša odveč. V mrzličnem vrvenju današnjih dni so pozabili, da je človek popolna božja lastnina. Od nekdanj se je zavedal, da je od Boga odvisen in mu je daroval. Jezus Kristus, naš Odrešenik, je tudi daroval, toda najvišjo daritev. Vzel je podobo hlapca nase in šel iz pokorčine do nebeškega Očeta v trpljenje in smrt. Na križu je izkrvavel za odrešenje vseh ljudi. Uredil je nekrvavo obnavljanje svoje daritve na križu. Sv. maša je edina novozakonska daritev in zato središče katoliškega življenja. Je občestvena daritev, ki se daruje v imenu nas vseh, je Kristusova daritev, ki se za nas daruje nebeškemu Očetu. Zaradi tega ne smemo biti nemi gledalci pri sv. maši, ampak moramo živo sodelovati po opominu papeža Pija X: Pri maši molite mašo! Tako nas bo občestvena daritev spominjala na brata in sestro poleg nas, vedno bolj bo zorela v nas misel, da smo vsi udje enega in istega skrivnostnega Telesa, čigar glava je Kristus. Vsak katoličan, ki se zaveda, da je božja lastnina, živi iz življenja Cerkve. Višek tega življenja je sv. maša. Brez sv. maše katoliškega življenja ni. Dragi brat, ljuba sestra, vsako nedeljo in praznik naj te zapoved Cerkve in skrb za rast v duhovnem življenju privede k sv. maši, h Gospodovemu oltarju!

Kadarkoli pa moreš, prihiti tudi v delavne dni k presveti daritvi. Čim večkrat prisostvuješ sveti maši, tem bolj živa bo v tebi misel: katoličani smo velika božja družina, bratje in sestre med seboj

V katakombah je molil duhovnik pri sv. maši z zbranimi verniki: »Kakor je bilo zrnje tega kruha razpršeno po gorah, pa se je zbralo v eno, tako zberi, Gospod, svojo Cerkev od mej zemlje v svoje kraljestvo.« Verniki so si vtisnili te besede v srce in jih tako popolno uresničili v življenju, da so govorili pogani: »Poglejte, kako se kristjani ljubijo med seboj!«

Kakor prvi kristjani moramo tudi mi umevati sv. mašo in jo uresničevati v vsakdanjem življenju. Potem nam naziv brat in sestra, občestvo in ljubezen ne bo več prazna beseda, ampak živa resničnost. Nič več ti ne bo dolgčas pri maši.

PREGLEDI

Wellsova »Svetovna zgodovina«

Pri »Modri ptici« je leta 1937 izšla »Svetovna zgodovina« priznanega angleškega pisatelja Wellsa. Četudi je Wells znamenita osebnost, saj je bil več let predsednik svetovnih Pen-klubov, vendar iz tega še ne sledi, da je strokovnjak na vseh področjih znanosti. Za takega pa se hoče pokazati v svoji »Svetovni zgodovini«, kjer postavlja o izvoru človeka, vere itd. take drzne in samovoljne trditve, da jih noben znanstvenik ne more smatrati za resne. Toda če prezremo druge napake, moramo ugotoviti, da je do krščanstva »Svetovna zgodovina« razen nekaj izjem povsem krivična in neobjektivna. Kar je kdo v teku časa po pravici in še mnogo bolj po krivici očital krščanstvu, vse Wells pobere in z veseljem podaja kot čisto resnico. Zanj so vse vere enako dobre, Kristus mu je samo političen človek, sv. Pavel ponarejevalec Kristusovega nauka, maša izmišljotina duhovnikov itd. Stare teorije, ki so že davno zavržene in zavržene, Wells znova pogreva. Škoda, da je knjiga s tolikimi zmotami in krivicami izšla v slovenskem prevodu. Kot katoličani jo moramo še posebno odločno odklanjati in vsakomur nje branje odsvetovati. (Podrobnejše poročilo gl. »Čas«, 1939/40, štev. 1-2.)

Pot k sedmerim Marijinim cerkvam

IV.

Drugi del rimskega romarskega programa se je izvršil drugi dan. Bila je nedelja, peta po Razglašenju Gospodovem. Evangelij je prinesel Gospodovo priliko o dobrem semenu.

O tem je bila tudi škofova jutranja meditacija, ki jo je opravil v cerkvi S. Maria dell'Anima, s horami vred od 5. do 6. ure. Neprijetno zavzet je bil, da je k jutranji šesti maši prišlo tako malo ljudi.

V Rimu so pač prazniki bolj za tujce kakor za Rimljane. In kaj pravi rimski pregovor: Grande chiesa, piccola devozione; piccola chiesa, grande devozione. Zato pa poromamo danes najprej v malo, prijazno gotsko cerkev slovečih rimskih očetov redemptoristov: San Alfonso. Sveta maša škofa Jegliča je bila redemptoristom že sporočena in določena za sedmo uro. Voznik in voz sta bila že pripravljena.

Na sosedni palmovi verandi ob cerkvi Maria della Pace so se že davno prebudile in gostolele lastovice. Morebiti je bilo kateri izmed njih določeno, da poleti

tudi skozi slovenske kraje in se naseli kje pod slovenskim krovom.

»Kaj pa jih tako žalostno gledate?« je vprašal škof svojega spremljevalca.

»Nisem žalosten! Le poslušam jih in se čudim, da se njih žvrgolenja ne naveličam.«

»Le čudite se! Bog nam je dober v vseh svojih stvareh. Mi pa smo mu tako malo hvaležni. Procedamus in pace!«

»Marija in mladina!« tako bi mogel nasloviti to četrto romarsko pot. Na tem potu se je videlo, kako je ljubil škof Jeglič Marijo in mladino. Zal pa je moral prav tedaj skušati, kako mu je mladina nehvaležna.

Ljubezen se je pojavila, pravi neka alegorija, pred sodnim stolom Gospodovim: »Jaz sem ljubezen.« Gospod jo je vprašal: »Kje je tvoja sestra, hvaležnost?« »Svoje sestre, hvaležnosti, ne poznam.« je rekla ljubezen.

To alegorijo je mentor omenil škofu Jegliču, ko mu je le ta na potu k četrti Marijini cerkvi potožil, da ga svobodomiselnost moderne mladine zelo skrbi. »Brez tega svobodomiselnega hujskanja,« je dejal, »bi mi nikdar ne prišlo na misel, da bi si nakopaval take skrbi z novim vzgojnim zavodom. Pa ker je bil velik mladinski odpor, mora priti tudi velika Marijina odpomoč. Sedaj pa molče poromajva k Mariji, Materi vedne pomoči.«

Visoko nad oltarjem v cerkvi San Alfonso visi sloveča slika Matere vedne pomoči. Ob njej gore sveče noč in dan. Podoba pa je taka: Marija drži Dete v naročju; Dete pa drži materino roko z drobnimi ročicami. Varno in mirno se čuti na materinih rokah. Od leve in desne pa se bližata dva angela z orodjem prihodnjega trpljenja.

Kdo jo je naslikal, ne vemo. Najprej je bivala kakor Morska Zvezda na visokem morju; neki pomorski trgovec namreč jo je imel v svoji lasti. V nevarnosti pred Turki je z njo pribežal v Italijo. Pozneje je postala lastnina avguštincev v cerkvi sv. Mateja v Rimu. Tam so jo častili Rimljani dolgih 500 let. A nad Rim je pridrl Napoleon in razrušil mnogo svetišč, med njimi tudi cerkev San Matheo. Po božji naredbi, ni mogoče reči drugače, je bila slika Matere vedne pomoči zopet najdena. Tisti čas srečnega najdenja se je v Rimu pravkar dozdala nova cerkev sv. Alfonsa in Pij IX. je določil, naj se Marija Mati vedne pomoči v imenovani sliki prenese v to cerkev, kamor jo hodijo častiti neštete množice od blizu in daleč.

Škof Jeglič je z vidnim hrepenenjem stopil v to cerkev. Na leci je še stal redemptorist, ki je v jutranji nedeljski pridigi poveljeval Marijo v pogledu na njih čudodelno podobo. »La nostra imagine e molto miracolosa!« je dvignil svoj glas. Navdušeno je govoril dalje, potem pa vprašal: »Ali potrebuješ tudi ti še matere? Ne! hočeš reči: toliko in toliko sem star in mi je ni več treba. Počakaj, prenagil si se! Na vsakega še tako krepkega moža pridejo trenutki neizrekljive in strašne slabosti, bodisi telesne ali duševne. Tedaj čutiš, pomoči potrebujem, sicer omagam. Kako bi ti bilo pri srcu, ko bi tedaj materinska roka segla pod tvoje rame in bi te navdala z novo močjo? Ne bodi torej predrzen in prevzeten ter si priznaj: Čeprav nisem več otrok, še potrebujem matere. Tako priznanje ni sramotno za nikogar, pa bodisi 20, 30, 40 ali 50 let star. Vsi potrebujemo matere. Ker z našimi močmi rastejo naše dolžnosti...« Pridigar je bil s svojo besedo že na koncu; škof Jeglič pa na začetku svoje romarske poklonitve in daritve pred podobo Matere vedne pomoči. Moremo sklepati, da so tudi pridigarjeve besede vplivale na škofa, da je potem s toliko večjo pobožnostjo opravil sv. mašo pred milosti polnim oltarjem.

»Pri tej sv. maši se mi je zgodilo, kakor doslej še nikoli,« je sam povedal svojemu spremljevalcu. »Prav po očenašu, pred sv. obhajilom, sem bil notranje ves prevzet in ginjen do solza. Sam ne vem, kje sem bil? Kar ustrašil sem se, ko sem videl, da preveč mudim pričujoče pri sv. maši...« Več ni povedal.

Morebiti si boste mogli sami dalje razplesti pomembnost tega ginljivega dogodka in prizora. Ko bi spregovorila podoba Matere vedne pomoči tam v cerkvi San Alfonso! Srebrni in zlati spomini, ki vise na steni, pričajo, kako neizmerno dobra je Marija njim, ki zaupajo vanjo kot v svojo Pomočnico.

Ko so takrat pred štiridesetimi leti (1866) v slovesnem sprevodu prenesli podobo Matere vedne pomoči v San Alfonso, je šel sprevod mimo hiše, kjer je ležalo dete na smrt bolno. Žalostna mati je dvignila dete iz postelje, odprla okno in zaklicala v velikem zaupanju: »O, moja Mati vedne pomoči, ozdravi moje dete, ali pa ga vzemi v nebesa!« »Da se ne bo več mučilo,« je hotela še reči, a ginjena ni več mogla. Marija vedne pomoči je uslišala prvi del prošnje, za drugi del se je morala otrokova mati pač še v ponovnih prošnjah zatekati k svoji Pomočnici.

»Ali ni tudi naša mladina v duševnem pogledu tako bolno dete?« je dejal škof Jeglič. »Molimo zanjo! Molite zanjo!«
Silvin Sardenko.

Ali so bili naši kulturni delavci verni

Francé Jesenovc:

Staroslovenci.

13. Luka Jeran (1818—1896.)

Luka Jeran je izredno zanimiva in pomembna postava v naši književnosti, zelo važna prav za naša razglabljanja o vernosti naših kulturnih delavcev. Za Jerana in proti njemu se je v naši literaturi znilo že izredno mnogo črnila tako na katoliški kakor na nasprotni strani. In še bolj zanimivo je, da so o njem celó na katoliški strani sami mnjenja deljena, ker je nekaterim vzor načelnosti in odločnosti kot Mahničev predhodnik, drugim pa zopet eden izmed ozkih, tesnosrčnih ljudi, ki podvig kulture bolj ovirajo, kakor pa podpirajo njen razvoj. Zato so ocene o njem marsikdaj krivične na tej in oni strani. Še najpravičnejše ga je doslej ocenil Ivan Grafenauer v SBL, str. 404—405.

Ze v predzadnji številki smo omenili Luko Jerana kot dušo slovenskega ilirstva v sredini štiridesetih let prejšnjega stoletja v Ljubljani. Takrat je Luka Jeran še pesnil in pisateljval posvetne stvari povsem v duhu romantike, katere odsev je tudi ilirstvo. Okrog leta 1850. se je pa v Jeranu zgodil preobrat in se je od posvetnega pesništva poslovil kot od »mladostne zablode« ter izrazil prepričanje o tem, da »mora vsaka pesem imeti določen dober namen, postavim podučiti, geniti, srca za kako čednost močno vneti«. Taka mora biti po njegovem takratnem in poznejšem mnenju vsa in vsaka pesem (Zgodnja Danica leta 1858, 192). In res, v nabožnih pesmih in spisih se je poslej izlivala vsa Jeranova duša, medtem ko

so bile njegove posvetne pesmi le majhnega, slabotnega, priložniškega značaja in pomena. Z Jeranom smo dobili najboljšega nabožnega pesnika tiste dobe, čeprav se ni dvignil do pravega religioznega pesnika. V svojih nabožnih pesmih je izlival svojo veliko ljubezen do Boga in Cerkve in je sploh eden izmed najplodovitejših naših nabožnih pesnikov. Tako je izdal celo vrsto šmarnic, molitvenikov, nabožnih knjig, pridig, zgodb itd. Vrsta vsega tega je po Grafenauerju »naravnost nepregledna«. Kljub takratnim, poznejšim in sedanjim obsodbam velja torej Luka Jeran za iskrenega pesnika intimne in resnično globoke nabožne lirike v tako imenovanih »svetih pesmih«.

In prav to hočem posebno močno poudariti, ker je le presplošno razširjena o njem druga stran njegovega delovanja, slabša stran, njegovo literarno kritično delo, pri čemer le preradi pozabljamo na njegovo pomembno literarno ustvarjalno delo, čeprav je to v splošnem večje veljave od onega. Ta prevelik podarek njegove slabše strani je zlasti vidno zakrivil sicer zelo objektivni naš literarni kritik in zgodovinar Ivan Prijatelj v svojem Kersniku, še bolj pa v drugem zvezku knjige Kulturna in politična zgodovina Slovencev, kjer je napisal med drugim, da iz Jerana »puhti vsa strašna zapetost in naravnost grozna inkvizicijska ozkosrčnost naše staroslovenske duhovščine« (str. 88), ter ga imenoval »ozkosrčnega moralista« (str. 82) in »zastopnika slovenskega obskurantizma« (str. 84) in podobno. Preden preidemo k oceni teh in podobnih izrazov o Jeranu, naj še enkrat poudarimo visoko vrednost Jerana — pesnika nabožnih pesmi in spisov, ki so bili taki, da je njihovo ceno javno priznala celó nasprotna stran, ko je zapisala: »Vsaka številka (Zgodnje Danice), vsaka stran časopisa priča, kako je dihtel njegov urednik za sveto vero.« (Ljubljanski Zvon 1896, 379.)

Jerana kot literarnega kritika pa moramo ocenjevati tako, da se čim bolj oddaljimo od sedanjih meril in približamo dobi, v kateri je Jeran živel, še bolj pa njegovemu osebnemu mnenju in naziranju. Le tako moremo biti pravični do njega in njegovih ocen. Najvažnejša ugotovitev o njem se mi zdi ta, da je »ves dihtel za sveto vero« in da je s tega zrelišča presojal vse umotvore v slovenski književnosti tiste dobe in prejšnjih dob. Res pa je, da je šel pri tem ocenjevanju v preveliko skrajnost, ker je od vsake najmanjše pesmice in povestice zahteval, da mora biti taka, da jo celó lahko damo v roke nežni mladini. Odtod njegov ostri boj proti erotiki v naši lepi knjigi, čeprav je taka knjiga po navadi v pretežni meri v nravnem pogledu za odraslega človeka — in temu je namenjena, saj imamo za mladino posebno mladinsko književnost — povsem neoporečna. In tako se je v pretirani vnemi Jeran razvil v versko utilitarnega in pedagoško utilitarnega kritika. In kolikor bolj je te svoje nazore posploševal na vsa književna dela, toliko bolj tesnosrčen je v resnici postajal. Odtod njegovo pretirano in mnogokrat naravnost krivično ocenjevanje Prešerna, Levstika, Stritarja in drugih.

Tako n. pr. Jeran ni ločil državljanske verske strpnosti od dogmatične strpnosti, pa je zato proti prvemu parlamentu v Avstriji, ko je v Kromerizu na Češkem delal prvo avstrijsko ustavo in zapisal v nji, da ima vsak človek nedotakljivo pravico, Boga po svoji svobodni izvoljeni veri častiti in da državne cerkve ni, nastopil Jeran s temile ostrimi besedami: »To se pravi bolj po slovensko: Slovenci! v vaši lepi slovenski deželi, ktera je dosihmal skorej vsa čisto keršansko-katolška bila, bodo zanaprej smeli živeti in gospodariti luteranarji, kalvinarji, smet in soderga novih nemških nejevercov...«

Prav tako je bil pretirano zatiranje njegove Zgodnje Danice, češ da je vera glavni znak naše narodnosti. O tem je pisal: »Ali če ločimo vero od narodovnosti, kaj se še znajde v poslednji, kar bi naše nespremenljive ljubezni in našiga truda vredno bilo?« Narodne šege in navade? »Te so včasih nepomenljive, smešne, pohujšljive in škodljive.« Narodna noša? »Lupina še ni jedro.« Poreklo? »De smo Nemci ali Slovani, ni naše delo in ne zasluži ne hvaljeno, ne grajano biti.« Zgodovina? »Kar se v nji lepiga in zlahtniga znajde, več delj v veri svoje nagibe ima.« Jezik? »Pa jezik je sredstvo in dobi svojo važnost le z oziram na svojo zveršeno omiko, ktera je pa zopet z vero tako tesno zvezana, de se brez nje clo misliti ne da. Poglavitni del narodovnosti je in ostane vera.« Tako mnenje o razmerju med narodnostjo in vero je v resnici pretirano, nelogično in povsem zgrešeno.

Tudi v leposlovju so bile njegove misli pretirane, premalo življenjske, premalo upoštevaljoče dejstvo, da ima pri estetskih delih vsekakor važno besedo estetika, zatem pa seveda tudi etika, morala, narodnost, stan, socialnost, praktična koristnost itd. Zato se kar nič ne čudimo, če je ob popolnem neupoštevanju estetike in njenih zakonov ter ob prevelikem poudarjanju moralnosti in verske načelnosti svaril pred branjem klasikov, češ da to povzroča »oslabljenje keršanskega okusa«.

očital nemoralnost Shakespearu in grajal Prešerna, češ da se je omadeževal z ljubezenskimi pesmimi.

Iz istih temeljev je izšlo Jeranovo nasprótovanje do prejšnjega prijatelja Bleiweisa, ker je bil, kot smo ga že orisali, svobodomiselni racionalist. Odtod boj med njima zaradi vražarstva, babjeverstva in krvotočnic ali zamaknjenk. Pozneje pa se je Bleiweis vdal.

Tak je bil torej Jeran: vseskozi prežet z iskreno in resnično vero v Boga in Cerkev. In prav to nam je dalo globoko čutečega nabožnega pesnika in pisatelja ter urednika, ki ima zelo velike zasluge za našo književnost, čeprav je zašel v pretirane in neživljenjske nazore, ki jih je krčevito branil in zagovarjal vsepovsod, dasi v literaturi niso zmerom upravičeni in za razvoj prave besedne umetnosti vse prej kot ugodni. Vendar pa moramo pri oceni Luke Jerana imeti zmerom pred očmi obe prej omenjeni stvari, če ga hočemo pravilno oceniti, saj so celó nasprotniki priznali, da mu je šlo zmerom za dobro stvar, čeprav je včasih izbiral napačne poti. Za nas je glavno, da »izza njegove polemike nikdar ni štrlel napuh, marveč istinita, blaga verska vnema«, kakor je zapisal sam »Ljubljanski Zvon« leta 1896, stran 380.

(Dalje.)

Marjan A. O.

Omizje lačnih vitezov

Ali veste, bratci, kako prijetno je, če vam po želodecu kruli? Takole sedite lepo pri mizi, sklanjate se nad knjigo, pri tem pa vsako minuto pogledate na uro... »Moj Bog, še tri četrt ure manjka do pol sedmih! Kje je večerja!« Vidite, takó je bilo takrat z menoj. Skupaj smo stanovali: Ciril, Jože in jaz. Ciril je imel hrano pri gosposdinji, midva z Jožetom pa v dijaški kuhinji. Ali sva zavidala Cirilu, ko si je ob nedeljah oblizoval cukrene prste...! Kajti ni je hujše muke, kot gledati, kako se nekdo zalaga s potico, ti pa s slinami, vsaj za četrtošolca ne!

In v dijaški kuhinji! Kakih petdeset fantov in deklet, ki dobivajo hrano večinoma zastonj ali pa za malenkosten denar! Dovolite, da vam predstavim vsaj najvažnejše:

Tistile v kotu je Streljen Janez. Nocoj je slabe volje, ker mu je zmanjkalo cigaret (ne pohujšujte se, prijateljčki, mož je osmošolec!). Zadnje čase je postal junak: posrečilo se mu je namreč, da je vrgel »krompir v škornjih« v lepo okroglo tablo z ornamentom, ki visi na steni. Kar pogledjte, še sedaj se poznajo na njej krompirjevi poljubi »kot žarki večernega sonca«, pravi Janez. Poleg mene sedi France iz Mirne peči, ki me celo večerjo dolgočasi z razgovorom o telovadbi, in Cmok iz Kranjske gore prepeva rimasto skrpucalo o helenskem stilu... Jože godrnja, ker še ni večerje, in jaz — no ja, mene pa že itak poznate...

Toda, klobuk z glave! — To je pa kuharica Micka — centralna osebnost naše družbe in Dulcineja naših trebubov. Vidite, nocoj nam je skuhala češpljevo kašo (Tone, nikar se ne oblizuj tako grdo!) in Zalka nam jo že nosi na mizo. Vsem po vrsti: Janezu, Stanetu, Francetu, meni, itd. itd. ... Milka naj pa dekletom streže, ki se stiskajo tam pri drugi mizi na pol v temi. Ah, ta naša Zalka! Tako se muči, revica, in fantje jo kar naprej dražijo: Zalka sem in Zalka tja. Le kako naj vsem ustreže...

Phu! Ampak tale češpljeva kaša! Lepo vas prosim, kdo naj jo pa je? Doma smo jedli sladko, s cukrom in cimetom potreseno... France se mi smeje, ko me gleda, kako stresam kašo in češplje — v predal. »Cmok« žlica kaše, »cmok« češplje... »Zalka, kruha!« In grešnik se masti s kruhom, kašo v predalu pa lahko podgane požrol

Ampak drugi dan pri kosilu! Najprej je prišel profesor Kaja, ki je gospodar pri »Podpornem društvu«, in nam polagal približno takele besede na srce: »Vidite, ja, saj bi šlo, če bi imeli denar! Tako pa imamo v zalogi le še vrečo krompirja, nekaj repe in voz zelja... To je pa pre malo, ko vas je toliko! Zdaj, ko boste šli domov na počitnice, se nas kaj spomnite... Če vsak vsaj eno čebulo prinese, pa se bo že poznalo. Saj mi bi radi dali, pa nimamo. Blagajna je skoraj prazna...« O, skrbi je imel profesor Kaja! Takrat pa: — »horribile dictu! — v jedilnico je pridrvela Micka-kuharica, v desnici je držala kuhlalno, levico si je triumfalno vpirala v bok in je izkrilatila tele besede: »Kateri lump pa je včeraj stresel kašo v predal? Jaz mu bom že pokazala, prasetu, da se bo vedel norčevati iz jedil...« Še profesor, ponižni profesor Kaja, se je je bal. Ti nesrečni Tone, le zakaj si pokazal s prstom name...? »Jaz...« sem bleknil in preplašeno gledal, češ, zdaj je pa vse izgubljeno! Po vodi bo šlo kosilce in večerja za polovično ceno...! »O, to pa ni prav, nak, ni prav,« so rekli profesor Kaja, ko je kuhinjska

Muza odjadrala. »Vidite, mi se pa toliko mučimo, da vam olajšamo izdatke... Tudi kolegalno ni, ker vaši tovariši bi morda še radi jedli, vi pa ste proč vrgli in še v predal... Da vas le ni sram!« Na ženski strani se je čulo hihitanje. France je zagodrnjal: »Hvala lepa!« in Tone mi je strgal korenček...

O tempora! Hvala ti, profesor Kaja, za tvoje skrbi, katere si imel z našimi želodci, hvala ti, slavna kuharica Micka, diktatorica žličnega omizja, lep poklonček tebi, Zalka, mučenica naših sitnosti, pa še prijateljski nasmeh vsem vam od Janeza do Franceta in hihitavih žensk na drugem koncu mize!

Hublet-Anžič

»Zato, ker bo namesto fanta šel zvonit pater Medan sam.«
»Saj nikoli na uro ne pogleda!«
»Pa tudi nejevoljen bo!«
»Kaj misliš, da jaz nisem, ko moram po cele ure prečepeti v učilnici?«
»Pa tudi kaznoval te bo! Dobro ve, komu je zaupal ključe!«
»Kaj še! Ključe sem lepo tiho pofulil na njegovi mizi in jih prav tako spet spravim nazaj.«
»Čprav! Vendar tega nika ne stori, profesor osme bo izvedel, da si ti...«
»Ne bo, saj veš, da je Janeza res poklical.«
»Da, slišal sem, a vseeno jaz pri tej reči ne maram biti zraven!«
»Pa vsaj povej, zakaj ne?«
»Zato, ker je laž, kar misliš reči Janezu!«
Gospod Veseljak debelo pogleda; na to pa res ni pomislil.
»Ključke odnesem nazaj,« reče Albin pobit. »Za tako ceno pa odmora nočem podaljšati, ker nočem, da bi kdo mogel reči: Albin Grom se je zlagal.«

IV.

Zgodba o rdečem čopu in čokoladni torti.

Albin je zelo nesrečen! Njegov profesor je hudo zbolel. Za namestnika so mu dali čisto mladega človeka, ki je videti komaj kaj starejši od osmošolcev, pa je strog, da gorje!

Prejšnji profesor je svoje fantiče poznal do dna in se dal glede na molk še kako pogovoriti. Gospod Šopen pa je že kar neznošen; pri njem ne smeš s sosedom spregovoriti niti najmanjše besedice, ali pa je takoj ogenj v strehi! Prejšnji profesor je dobro vedel, da se morajo tile mali včasih malo razgibati, da jim je to potrebno. Gospod Šopen pa zahteva, da si tiho in sediš ko pribit! Joj, kolikšne muke! Gorje nesrečniku, ki se drzne malo zganiti nogo, če mu je zaspala! Gorje mu, kdor je cele tri dolge minute bil miren, zdaj pa se naenkrat sproži ali pa pretegne in počí s prsti!

To dopoldne je ura komaj deset in na drobnega Albina je postal že dvakrat pozoren in ga osorno pogledal!

Albin sam pri sebi trdno sklene, da se ne bo več zganil, a kaj, ko prav takrat njegov sosed, zunanji učenec, previdno potegne iz žepa krasen čop iz rdeče svile, ki ga je bil še to jutro odtrgal s šolna svoje sestre! Albina skušnjava premaga, da stegne roko za njim. Sosed pa je navihan in se umakne s čopom, kolikor daleč mogoče. Albin ga hitro pograbi, a gorje! Že se iz klopi skotali na tla! Brž se dvigne, stiskaje v pesti lepi čop, ki je bil vzrok vse nesreče, tedaj pa zagleda, kako ježno se upirajo vanj oči profesorja Šopena.

»Grom, že zopet ti!«

»Toda, gospod —«

»Zdaj je pa dosti! Poklekni tja na oder in bodi prepričan, da te pri prvi neumnosti, ki jo še zagrešiš, pošljem k patru prefektu!«

Br, da bi ga stric Štefan spet kregal! Fantku tole kaj malo diši! Brž profesorja uboga, zraven pa gleda tako skesano, da bi se še kamnu zasmilil.

Klečati pa je nerodno. Zato se Albin polagoma usede na pete. Da bi si čas pregnal, si pa boža lica s čopom, ki si ga je tako težko priboril. A kaj, ko se človek vsake igre naveliča! Treba bo iznajti še kaj drugega!

Aha, poskusimo tole! In že si pripenja čop v gumbnico, kaj lepo se bo podall! Gospod Šopen s težavo razlaga basen o škorcju, ki se je lišpal s pavjim perjem.

»Pav zavrge je pero, ga škorec vzame...«

Albin svileni čop lepo pogladi in pritisne na suknjo.

»Se nališpa ž njim...«

Albin si čop pripne z buciko, potem pa se ves ponosen na pol obrne k prejšnjemu lastniku čopa, naj ga občuduje!

A gorje nad gorje! Gospod Šopen je že zapazil njegovo kretnjo in odločno stopil proti »zločincju.«

»Torej tako! Prav nič se ne poboljšaš! Menda misliš, da boš lahko delal, kakor se ti zljubi! Takoj k patru prefektu in ga v mojem imenu prosil, da ti naloži ostro kazen!«

Ves prestrašen in pobit Albin odide in potrka pri patru Kovaču.

»Stric, spet sem tukaj. Gospod Šopen je rekel... Vas prosil, da mu daste ostro kazen.«

»Da naj mu dam... Komu naj dam?«

»I, meni.«

»Albin, kakšno pa si spet užagal?«

Z žalostnim glasom Albin do pičice natančno pove vso zgodbo. Pater ga poslušal, strogo gledal in čelo se mu namršči.

»Zakaj si to naredil?«

»Saj... ne vem, zakaj. Nič nisem mislil.«

»Že spet tvoja stara nepremišljenost! Ali se nikoli ne boš poboljšal? Pojdi nazaj v razred. Gospodu Šopenju pa povej, da dobiš danes za večerjo samo kruh! Zdaj pojdi!«

Kazen je stroga. Pater Kovač svojemu nečaku nič ne prizanaša. Ker je Albina poznal, da je precej sladkosneden, je ubil dve muhi na en mah, ker ga je kaznoval za razposajenost, obenem pa mu dal priliko, da se vadi premagovati svoje male napake.

*

Vsa zgodba je male notranje dijake precej razburila in med odmorom so potrtega Albina vsi zelo pomilovali. To je fantka precej potolažilo, ko je videl, da se vsem smilil. Ena stvar pa ga je le zbodla, ko je namreč Vozel rekel:

»Smolo imaš! Prav nocoj bomo pri večerji dobili čokoladno torto!«

»Ali res?« je ubožček vzdihnil. »Od kod pa več?«

»Videl sem fratra kuharja, ko je nesel kose v shrambo, da se shlade.«

»Šališ se!«

»Še malo ne! Tudi sem ga slišal, ko je rekel hlapcu: Zmotil sem se, da sem pripravil tri kose preveč.«

»Oh, oh!« je vzdihnil Veseljak, potem pa naenkrat vzkliknil: »No prav, ampak jedel jo bom pa le!«

»Ne boš mogel. Pri večerji nadzoruje pater Damijan!«

»O, bom že naredil tako, da bo prav! Sicer pa imam pravico; prav toliko plačam ko drugi, zato tudi smem jesti kakor vsi drugi, da več!«

»Pa ne takrat, ko si kaznovan!« ugovarja Jože.

»Saj ta kazen ni pravična! Pravico imam jesti in jedel bom, da več! Že vem, kako bom naredil!«

Pri večerji se je Albin še dosti pogumno držal, ko je šla njegova najljubša jed mimo njega.

»No, kaj pa ti, Grom? Ne boš jedel?« ga je dražil Pavel Vozel.

»Saj sem ti povedal, da bom jedel! Ti, Jože, mi boš pa priča!«

Dopisujte v »Našo zvezdo«!

Iz kraljestva ljubezni

Ob binkoštnih praznikih so imeli v Rimu zborovanje konferenc gospâ kršćanske ljubezni. Vse konference v mestu so v minulemu letu izdale za podpore revnim 1.072.591 lir.

Posebno v Rimu so na novo poživljeni karitativni krožki »Centri di lavoro«, kjer se mlada dekleta učijo šivanja.

Goreči kardinal dalla Costa v Florenci dan za dnem obiskuje s košaro v roki revne družine po predmestjih.

Leta 1956 so v Španiji ustanovili falangisti socialno napravo Auxilio social v pomoč ubožnim v osvojenih krajih. Sedaj ima dnevnih dohodkov okoli štiri milijone dinarjev. Vzdržujejo to socialno ustanovo vsi sloji prebivalstva s prostovoljnimi prispevki. Njeno geslo je: Nobena hiša ne sme biti brez kruha in ognjišča.

Od leta 1951 dalje je bilo po prizadevanju pariškega kardinala Verdiera v Parizu in okolici pozidanih sto cerkva. Vse so zidane s prostovoljnimi prispevki katoličanov.

Avstralska zveza katoliškega pričevanja je imela pred kratkim v mestu Melbourne letno zborovanje. Ta zveza prireja po lastnih predavateljih na posebno obiskanih javnih prostorih javna predavanja o katoliški veri. V preteklem letu so imeli člani zveze 219 govorov, kjer so razdelili 40.000 letakov.

Na delavskem kongresu v Zürichu so švicarski katoličani zahtevali pravično delavsko plačo, ki omogoča vzdrževanje cele družine.

Karitativna zveza za obe slovenski škofiji izdaja svoje mesečno glasilo Nova zapoved. — V minulemu letu je priredila počitniško akcijo za ljubljanske bolehnne otroke. Pozimi je bilo več predavanj v beli dvorani hotela Union, ki so obravnavala predmet: Kristus in bolniki.

Dne 5. junija 1959 je videla velika jetnišnica Regina coeli v Rimu ganljiv prizor. Okoli tisoč jetnikov je prejelo sveto obhajilo. Msgr. Traglia je v govoru poudaril misel: Oče objema izgubljene sinove. Trpljenje poraja spreobrnjenje. — Pri tej slovesnosti je bilo navzočih več generalov in članov Vincencijevih konferenc.

Tom Adlard je delovni član Vincencijeve konference v Los Angelesu. Dnevno je sedem ur v jetnišnici. 7815 jetnikov ga je prosilo, naj jih obišče. Stopil je v stik s 23.964 jetniki. Pisal je na stotine pisem in razdelil 12.000 katoliških časopisov. Vse to v — enem letu.

Res clamat ad dominum!

Letos julija mesca so v Zingarici taborile kongreganistkinje iz Ljubljane, Maribora, Kočevja in Kranja. Za vse je prav lepo skrbel g. dr. Klinar. Podpisani sem štiri dni tretjinil v Zingarici. Delali smo izlete na Stol, sončili se na Malem Triglavu, dirjali potem v Mojstrano na vlak, prišli po odhodu vlaka in se vendar še srečno odpeljali, ker je vlak imel zamudo. Vsi izleti so kljub nekaterim nevšečnostim ostali v lepem spominu. Posebno lep pa je bil izlet na Begunjščico. Bilo nas je samo osem. Vse druge so si na prejšnjih

izletih tako izčrpale moči, da jih noge niso več nosile navkreber. Na vrhu Begunjščice smo v soncu in ob izredno lepem razgledu poganjali dan h koncu. Prijetno iznenadenje sta nam pripravila dva hrvaška turista iz Zagreba. Prišla sta na vrh vsa upehana, saj sta hodila šest ur. Imela sta dobre fotografske aparate s seboj in tako smo se slikali. G. Dušan Frković je obljubil, da bo slike tudi poslal. Malo sem verjel takrat njegovi obljubi. Toda slike je res poslal. Naročil sem za vsako udeleženko po dve sliki v velikosti razglednic. Nekaj sem jih že oddal. Obenem mi je imenovani sporočil, da mu je film v barvah prav lepo uspel. Zdaj ga vrti v Zagrebu in podoživlja izlet na Begunjščico. Pismo nas je povabil, da si ga lahko pridemo ogledat. To se skoraj gotovo ne bo nikdar zgodilo. Pač pa gotovo vse zanima, kakšne so poslane fotografije. Prav čedne so! Tiste, ki bi jih rade dobile, naj mi javijo svoj naslov z dopisnico in jih bom poslal. Kočevskim bi najraje poslal na en naslov, prav tako ljubljanskim, ona iz Maribora naj se pa tudi javi. Vse pa naj se po prestani »mali maturi« temeljito pripravljajo, da bomo, če Bog dá mirne razmere, drugo leto obhajali »veliko maturo« na vrhu velikega Triglava. — P. S., prof., Kranj (drž. realna gimnazija).

•Naša Zvezda« izhaja dvakrat v mesecu. Cena za dijake 10 din, za druge 15 din letno. Izdajatelj in odgovorni urednik dr. Tomaž Klinar. Uprava: Streliška ulica št. 12/II. Uredništvo: Costova 7, Ljubljana. Tiska Jugoslov. tiskarna v Ljubljani (Jože Kramarič).